

Mozarts Don Juan

'Hans lidenskab sætter de andres lidenskab i bevægelse, hans lidenskab genlyder overalt, den genlyder i og bærer Kommandantens alvor, Elviras vrede, Annas had, Ottavios vigtighed, Zerlinas angst, Mazettos forbitrelse, Leporellos forvirring'

Indledende note. I Wolfgang Amadeus Mozarts (1756-1791) opera *Don Juan* (*Don Giovanni*, 1787), der har tekst af den italienske forfatter og eventyrer Lorenzo da Ponte (1749-1838), der fik ideen til operaen og som skrev den med Dante Alighieri (1265-1321) *Inferno* fra *Den guddommelige Komædie* (*La Divina Commedia*, 1308-1321) i tankerne, og som blev førsteopført på Gräfllich Nostitzsches Nationaltheater i Prag den 29. oktober 1787, er operaens hovedperson, Don Juan, forfører og dødshåner.

At Don Juan er en overordentlig succesfuld forfører erfarer vi i arien 'Madamina, il catalogo è questo', hvor hans tjener, Leporello, overfor Donna Elvira, syngende opruller lister over Don Juans forførelser, der tæller ikke mindre end to tusinde forførelser i en række europæiske lande, herunder Tyrkiet.

I operaens gang har han derimod ikke meget succes som forfører. Efter et mislykket forsøg på, i begyndelsen af operaen, at forføre Donna Anna, dræber Don Juan hendes fader, Kommandanten. Da han holder Zerlina og Mazettos bryllupsfest på sit slot, har han hverken held med at få forført bruden Zerlina, eller den stribe af bønderpiger som han længselsfuld synger om i champagnearien 'Finch'han dal vino'.

Herudover jages han, i en stor del af operaen, af Elvira, som han tidligere har forført og forladt. I det hele taget møder han i operaen en mur af manglende forståelse for hans måde at leve på.

Det er Don Juan som dødshåner, der sætter den kæde af handlinger i gang, der ender med hans død. Don Juan og Leporello er på en kirkegård, og her håner Don Juan en statue af Donna Annas døde fader, Kommandanten, på dennes grav – en scene som Kierkegaard, tankevækkende nok, udelukker i sit essay. Don Juan inviterer statuen af Kommandanten til middag på sit slot, og denne takker ja. Da Kommandanten ankommer til slottet, inviterer han Don Juan på genvisit hos sig, men idet Don Juan giver ham hånden, som accept på invitationen, bliver han holdt fast. Kommandanten kræver, at Don Juan skal angre sin måde at leve på, men Don Juan vil ikke angre, og dør opslugt af flammer.

Mozarts opera *Don Juan* blev opført første gang herhjemme den 5. maj 1807, og blev i Kierkegaards levetid opført i alt 74 gange.

Hovedpartiet som Don Juan blev ved førsteopførelsen herhjemme sunget af Edouard Du Puy (1770-1822), efterfølgende af henholdsvis

Peter Jørgen Frydendahl (1766-1836), Johan Adolph Gottlob Stage (1791-1845), Giovanni Battista Cetti (1794-1858) og fra 28. maj 1839 af den populære Jørgen Christian Hansen (1812-1880), der sang partiet de følgende tredive år. Vi ved, at Kierkegaard har set og hørt Jørgen Christian Hansen som Don Juan, og der er meget der taler for, at han også har overværet opførelser med, i hvert fald, Giovanni Battista Cetti som Don Juan.

Herudover ved vi, at Kierkegaard, der elskede denne opera, som han i øvrigt, i essayet om Cherubino fra *Figaros Bryllup*, kalder for en opera seria, selvom den er et dramma giocoso, så den op til flere gange på tysk, på Königliches Opernhaus i Berlin, da han i vinteren 1841-1842 var på ophold der, for at overvære den tyske filosof Friedrich Wilhelm Joseph Schelling (1775-1854) forelæsninger om 'Åbenbaringens filosofi' på Friedrich-Wilhelms-Universitätet.

Som det fremgår af essayet, så har Kierkegaard læst den tyske libretto til *Don Juan*, og han kan meget vel have set *Don Juan* alle de fire gange den blev opført, mens han var i Berlin, nemlig den 3. og 12. december 1841, og den 28. januar og 24. februar 1842. Han blev især betaget af sopranen Hedwig Schulze (1815-1845), der sang Elviras parti, fordi hun, som det fremgår af breve fra Berlin til vennen teologen Emil Boesen (1812-1881), lignede hans tidligere forlovede Regine Olsen (1822-1904).

Kierkegaard, der i Berlin skrev en del af *Enten-Eller*, som hans essay om Mozarts *Don Juan* indgår i, har givetvis skrevet essayet ud fra hans oplevelse af operaen på scenen, herhjemme og i Berlin, samt læsning af librettoen, som han må have haft, selvom det ikke fremgår af fortegnelsen over bøger i hans bibliotek, og herudover, som det fremgår af essayet, inddrager og forholder Kierkegaard sig til den tyske forfatter og kritiker Heinrich Gustav Hothos (1802-1873) *Vorstudien für Leben und Kunst* (1835), som han også havde i sit bibliotek.

Kierkegaards essay om Mozarts *Don Juan* er hentet fra *De umiddelbare erotiske stadier eller det Musikals-Erotiske*, fra første del af dobbeltværket *Enten-Eller* (1843), hvor operafiguren Don Juan repræsenterer det tredje og sidste stadie.